

כגפן פוריה

עלון להפצת תורה ויהדות

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה

פְּרָשַׁת כִּי תֵשָׂא

יציאת השבת:

18:15

ירושלים: 18:15

כב' אדר א' תשפ"ד

הפטרה: וישלח אהאב. אשכ: ויהי ימים

יציאת השבת ר"ת 18:48

גיליון 855

כניסת השבת:

17:05

ירושלים: 17:02

'מַחֲנֵי נָא' - אֲנִי מִנַּח

הרב עמוס שושן - רב ישובי רכס פוריה

משה רבנו בפרשתנו מוסר את נפשו על עם ישראל. אמנם מחד, הוא טוהן את העגל וזורה אותו במים, משקה את העם והורג את עובדי העגל. אך מאידך אינו מאפשר לה' להשמיד את עם ישראל. מגדיל משה ואומר (בפסוק לב): "וְעַתָּה אִם תֵּשָׂא חַטָּאתָם וְאִם אֵין מַחֲנֵי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר קִתְּבַת". בהקשר לזה מעיר האר"י הקדוש: ודע לך שמשנה היה מנח, וכן רמזו בפסוק: "ואם אין מחני נא" – אותיות אני מנח. פירוש, נח בזמנו לא פעל די הצורך להצלת בני דורו. עד שהנביא קרה למבול על שמו של נח "מי נח", שהיה עליו לבקש על בני דורו שינצלו ולא עשה כן ואותו הדור נמחו במים. ואילו משה היה התיקון של נח בכך שביקש על בני דורו שינצלו ואילו על עצמו אמר: "ואם אין מחני נא".

לכשנעניין נמצא כי בין משה לנח יש דברים משותפים. שניהם ניצלו בתיבה, משה בתחילת חייו הושם בתיבה על פני היאור ואילו נח לקראת סוף חייו נצטווה לעשות תיבה ובה ניצל מן המבול. נח לא מוכיח את בני דורו כיוון שכך הוא מצטווה לבנות תיבה ובדרך זו להעביר מסר לבני דורו. כאשר הם שואלים אותו נח למה צריך תיבה? הוא מודיע להם כי עתיד ה' להביא עליהם מבול אם לא יחזרו בתשובה.

לפי רבותינו, תהליך בניית התיבה ארך מאה ועשרים שנה. זו גם אחת המסקנות של ריבנו של עולם על אורך שנות חייו של אדם בעולם: "לא ידון... כי יצר לב האדם רע מנעוריו והיו ימיו מאה ועשרים שנה בשגם הוא בשר". "בשגם" גימטריה "משה" ואכן חייו היו מאה ועשרים שנה. על נח נאמר: "ונח מצא חן בעיני ה'". ואילו ה' אמר למשה: "כי מצאת חן בעיני". וגם משה אמר: "אם נא מצאתי חן בעיניך". חן זה נח. משה בדרך הבקשה שלו לפני ה' להגן על בני דורו, מזכיר לבורא עולם אני התיקון של נח ולכן אני נלחם להציל את בני ישראל ולכן עליך לשמוע לתחינתי. מול הנהגתו של נח, שאומנם היה צדיק, כפי שמעיד עליו הכתוב, אך לא נלחם להציל את בני דורו, עומד משה רבינו שאינו מוותר ומוכן אפילו להימחות מן העולם כדי להציל את בני דורו.

בהוצאת מכון "שערי תורה": פוריה-נוה עובד ד.ג. גליל תחתון 15210

שערי תורה וחסד ע"ר * כולל אברכים * שיעורי תורה * פרסומים תורניים * גמ"ח עזרה לנוקמים *
הדפסה: דפוס כנרת. עריכה: צ. שוריק. היה שותף. להעברת תרומות: בנק המזרחי סניף טבריה מספר חשבון: 123459

שמרו על השבת והיא תשמור עלינו!

שבת היא האות בין עם ישראל לבורא עולם, "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש", וכן זכרון היא לישראל 'כי עבד היית בארץ מצרים'. שמירת השבת היא השלט המכריז על הבית כולו כי כאן מדובר בבית יהודי!

יוסף מוקיר שבת

בעיירה אחת גר יהודי ושמו יוסף שעמל קשה לפרנסתו והיה מכלכל את משפחתו בצמצום רב במשך ימות השבוע, כדי שיוכל לכבד ולענג את השבת במטעמים לרוב ובעיקר במצוות אכילת דג ביום השבת, משום כך כינו אותו הבריות יוסף מוקיר שבת.

בשכנותו גר נכרי אחד שנכסיו מרובים ביותר, אך כגדול הונו כך הייתה גדולה קמצנותו. יום אחד אמרו לנוכרי החוזים בכוכבים: כל נכסיד יפלו לידי יוסף שכנג. נבהל הנוכרי, הלך ומכר את כל נכסיו וקנה בהם יהלום, הכין לעצמו כובע לבד מפואר, שבצו במשבצות של זהב ובתוכם קבע את היהלום היקר. כך היה בטוח שיהא בידו לשמור על רכושו תחת ידו. אך כשעבר בגשר, הפריחה הרוח את הכובע והטילה אותו לים, היישר אל תוך לועו הפעור של דג גדול. התנחם הגוי שלפחות לא יקח היהודי את רכושו והלך לדרכו אבל וחפוי ראש.

אך כעבור ימים אחדים נצוד הדג והביאוהו לשוק ביום שישי אך מפאת השעה המאוחרת לא נמצאו קונים בשוק, התעצבו הדייגים אל לבם, דג יפה זה לא יהא אדם לוקחו? עד שאמרו: לכו והביאוהו אצל יוסף מוקיר שבת, כי רגיל לקנות דג לכבוד שבת ודאי ישמח בדג גדול ויפה.

ואכן הביאו את הדג אל יוסף שישמח על שביכולתו לענג את השבת כראוי וקנה את הדג. והנה חותך יוסף את בשרו ומצא בתוכו יהלום. שמח יוסף ביותר על שכעת יוכל לענג את השבת בכפל כפלים. לאחר השבת מכר יוסף את המרגלית בכסף רב מאוד והפך לעשיר מופלג. פגשו זקן אחד (לפי רבותנו היה זה אליהו הנביא) ואמר לו: מי שלוה בשביל השבת, השבת פורעת לו את כל חובותיו.

הקצב מכבד השבת

אמר רבי חייא: פעם אחת נתארחתי אצל בעל בית בלודקיא והביאו לפניו שלחן אחד של זהב ומשאו ששה עשר בני אדם, ושש עשרה שלשלאות של כסף קבועות בו וקערות וכוסות וקיתונות וצלוחיות קבועות בו ועליו כל מיני מאכל וכל מיני מגדים. וכשהו מניחין, אומרים: 'לה' הארץ ומלואה' וגו' (תהלים כד, א). וכשהו מסלקין אותו אומרים: 'השמים שמים לה' וגו' (שם קטו, טז). אמרתי לו: במה זכית לכך? אמר לי קצב הייתי וכל בהמה שהייתה נאה ושמנה מחברתה, אמרתי: זו לשבת. אמרתי לו: ברוך המקום שזיכך לכך: (שבת קיט).

מי אמר את הכותרת שלמעלה? האם הרבנות הראשית? או שמא חברי הברד"ץ החרדי?

דוקא בימים שישנו ויכוח על שמירת השבת במרחב הציבורי, כדאי להיזכר במנהיגי העבר, אשר ראו בשמירת המסורת היהודית יסוד בתקומת עם ישראל בארצו, גם אם לא שמרו מצוות בעצמם:

סגולה לנחלה

אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי: כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלא מצרים, שנאמר: 'אז תתענג על ה' וגו' וכתוב: 'נחלת יעקב אביך' (ישעיה נח, יד) לא כאברהם, דכתיב ביה: 'קום התהלך בארץ' וגו' (בראשית יג, יז); ולא כיצחק, דכתיב ביה: 'כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל' (שם כו, ג), אלא כיעקב, דכתיב ביה: 'ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה' (שם כח, יד). רב נחמן בר יצחק אמר: נצול משעבוד מלכיות, כתיב הכא: 'והרכבתך על במתי ארץ' (ישעיה נח, יד) וכתוב התם: 'ואתה על במותינו תדרך' (דברים לג, כט):

שבת קיח, א

עירית תל-אביב

מודעה עירונית מס' 36

נגד חלול שבת בפרהסיא

מעד במות צבוריות, ובתוכן במת המועצה העירונית, פנו כמה וכמה לצבור התל-אביבי בבקשה ובדרישה נמרצה להמנע מחלול שבת בפרהסיא, דבר הפוגע ברגשות הצבור החרדי שבבית וכן בשמחה הטובה של תל-אביב כעיר עברית טהורה.

לצענו היקילו הדברים רק מעט, אנו עדים לחלול שבת בפרהסיא מידות בידור ע"י הנערה, מניחה בידור הנסיעה ברכב שאין חרונות חדר באפנינו, אפנים ומי הפעמים גם ליד בתי-המסע בשעת התפלת נס במחלוקת הקפה שבקיר-ביתור אלה שעה שעת הם אינם שומרים על הנבחר אשר שבת ליום העיריה ונחגים חרות נמחה במקום ובמספר כמסורת חלה.

המנע חות מכאן ועלם באחד לא רק את החידוש, כי אם כי איש חוצה לראות בתל-אביב עיר ואם בישראל, וזוהתם של מרכזי החרות בטולה אשר נחרקו מתוכן ומספורת יחידות.

עיריית תל-אביב פנתה **א"פ"א** שוב לצבור החיובים והחדשים מקרבם בא-שישים מיום אולם ודעים אולי את מנהגי העיר הוותיקה-המבוססת לנהג כבוד בשבת ולשמור טהרה מדרגת גם כלי שימוש ועניני.

ואלה הם דרישותינו לצבור:

- א. האבטובוסים הצבוריים- גם אלה השייכים למועצות: מתבקשים לא לנסוע ברחובות תל-אביב בימי שבת וחגים.
- ב. כל החנויות ובתי השעשועים צריכים להיות סגורים מערב שבת עד מוצאיה המסעדות ובתי הקפה יכולים להיות פתוחים רק בשעות הקבועות ע"י העיריה בהסכמ עם הרבנות הראשית- כפי המפורט בחוק הענין על אודות שמירת השבת שנתקבל פה אחד ע"י מועצת העיריה.
- ג. כל בעלי האבטובוסים הפרטיים ואפנייהנע מתבקשים לא לנסוע בעיר בימי שבת וחג.
- ד. גם בעלי עגלות האבטובוסים לא יאחרו מתבקשים לא לנסוע לפני בחיבהנסת בשבת, התפלה בשבת וביום טוב.

זכרו כי השבת היא אות הסולידריות הלאומית הנפלאה ביותר מדור ודור, וכך הפוגע בה - באחדות ישראל הוא פוגע.

אנו מקים, כי הצבור המבוגר והתרבותי של עירנו יבין וישים לב לבקשתנו זו ולא יגרם למריבות אחים ומדנים בלתי-פוסקים הנגרמים ע"י חלול השבת בפרהסיא.

שמרו על השבת והיא תשמור עלינו !

מ. דינגוף
יו"ר ראש המועצה
עיריית תל-אביב

ב"מ מילס אב תרצ"ג
17-10-1933
הודעה מס' 36/1933

מודעה משנת תרצ"ג 1933 של מאיר דינגוף ראש העיר הראשון של תל אביב בקריאה לשמור על השבת במרחב הציבורי!

הלכות קידוש על היין בשבת

א. אחר תפלת ערבית ימהר לביתו לקדש, שמצוה להקדים לקדש את היום, וכל הזריז הרי זה משובה. ולכן לא יתעכב בשיחה עם המתפללים, אלא יודרו לביתו כדי לקדש. ויש נוהגים לברך את הבנים קודם הקידוש, ויש הנוהגים כן אחר הקידוש. ונכון לנשק את ידי אביו ואמו אחר הקידוש.

ב. מצות הקידוש בליל שבת צריכה להיות קודם נטילת ידיים לסעודה. וכמו שכתבו רב עמרם גאון, והרי"ף והרמב"ם ומרן השלחן ערוך. וכן פשט המנהג בכל עדות המזרח. והנוהגים ליטול ידיהם תחלה קודם הקידוש, עליהם לשנות מנהגם ולקדש קודם הנטילה לסעודה.

ג. מצות עשה מן התורה לקדש את יום השבת בכניסתו בדברים, שנאמר, זכור את יום השבת לקדשו, כלומר, זכרהו זכירת שבח וקידוש. ומדברי סופרים צריך שתהיה זכירה זו על כוס של יין, וסמכו על מה שמצינו זכירה ביין, ככתוב: זכרו כיין לבנון, ונאמר: נזכירה דודיק מיין.

ד. אף בקידוש של יום טוב, דעת רבים מהראשונים שהוא מן התורה, ואף על פי שהרב המגיד כתב שהקידוש בליל יום טוב הוא מדברי סופרים, והביאוהו האחרונים להלכה, מכל מקום רבים מהראשונים סוברים שהוא מן התורה כמו בשבת, וכן עיקר להלכה. ולכן אם חל יום טוב בערב שבת, ואין לו אלא כוס אחד של יין בלבד, יקדש על הכוס בליל יום טוב, ובליל שבת יקדש על הפת אם לא נודמן לו יין בינתיים, שאין מעבירין על המצות.

ה. כשיבא לביתו ימהר לקדש ולאכול מיד. ורשאי אדם לקבל שבת מבעוד יום ולקדש ולאכול, ואחר כך יתפלל ערבית בלילה. ובלבד שיתחיל באכילתו חצי שעה קודם זמן ערבית, שהוא זמן צאת הכוכבים. ומותר לכתחלה לקדש מבעוד יום, אף על פי שהקידוש מן התורה, ועדיין לא קדש היום.

ו. כשמקדש על היין, כיצד הוא עושה, נוטל כוס שמחזיק רביעית הלוג או יותר, [שמונים ואחד גרם], ומדיחו מבפנים ושוטפו מבחוץ, וממלא את הכוס על כל גדותיו ביין הכשר לברכה. ומכל מקום כל שיש בכוס שיעור רביעית יין, אף אם אין הכוס מלא, אין זה לעיכובא. ויש שאין ממלאים את הכוס ממש, מחשש שישפך מדיין ויתבזה.

ז. צריך שיהיה הכוס שלם ואחר כך אוחוה הכוס ביד ימינו, ומגביהו מן השלחן טפח או יותר, ולא יסייע בשמאל את יד ימינו. ואומר כשהוא עומד "יום השישי ויכולו וכו'" עד אשר ברא אלוקים לעשות, ואח"כ מברך בורא פרי הגפן, וברכת הקידוש, ושותה מיושב.

לעילוי נשמת אמו"ר רבי יצחק שושן זצ"ל - נלב"ע יב' תמוז תשע"ז

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 037788483

עלון זה מוקדש:

לרפאת: ציפור הדושע לוי. שרה בת שמחה. ביבה אלימלך. עור בן עישה. תקוה בת עזיהו. אלגרה בת ג'אן. אסנת בת דבבה. מול בת ענלה. אברהם בן רחל. רחמים בן סולמנה. וראל בן אביגיל. אלנה בת סלחה. ישי ורחל לוי. חנה בת וזרה. עזר בת רחל. מיטל מוריה אדרי. יוסף בן מיכל. דוד ביטון ד"ר. **לזות:** יוסף ושירי בן דוד ד"ר. **להחזרת נעדי צה"ל ושבייו ובהם:** אורון שאול. הדר גולדין. גיא חבר. רון ארד. יהודה כץ. צבי פלדמן. וכל החטופים והשבויים בעזה! **לעילוי נשמת:** הר"ר יוסף. הר"ר מ'אלה. דוב אברהם צוקרמן. רבי מסעוד מלאל. רבי יצחק שושן. רבי יעקב שושן. יונה יזהר. סופר מנחם. יצחק דדעי. רבי אברהם בן שבאי אלעזר. מקסים חיים דדעי. סיר חנוך. ישראל אברהם נתן. שלמה בן מרים. יצחק ונחמן אטיאם. אורן מועלם. אליהו מייטס. דוד וסרסברג. מורי פולק. מרים קדשים. עמוס דמיר. רזי שלמה. סיגנצוב משה יצחק. דוד זקן בן סליקה. נעים משה. אמנון נסים וסליקה שושן. אלס מוביל. סיריה שמעון. יפה גורי. יונה קלון. סימא בת חנו. ליא שבת. משה עמיה. חנה יצחק. אסתר דוד. אסתר בת תורא. אליהו בת פריחה. תירצה וגרין. אסתר ונעבר חנוך. דניאל אלמלח. מנחם הלוי. דוד מוביל. מיכל עמר. אריה בן שמעון. ציונה בת דוד. יצחק ולאח אסתר. אליהו אדרי. עזיה עמוס. רות יעקב. חיה רחל לוי. יונה ויוסף שרעבי. מרים יהודה. שמואל למברגר. נעמה בת מנחם. ליאור רחמים. ז'ק מל. עליזה מועלם. עליזה נתן. שרה אוליהל. דוד ופריחה נתן. שמעון בן רחל. אברהם אדרי. יוסף אלקוב. מיכאל ועקני. חסיבה ששפוטט. עישה דהן. ברכה סופן. כמיסה דיד. רפי עשור. איתי זפתי. מעין וסדר עשור. כמיסה נתן. מרים בת רחל. נאור נתן. אילה שחר. אורטל מבורך. יצחק ושמחה אילון. אורי יצחק אילון ח"ד. יצחק בן פנעה ז"ל. **ולע"נ הנספים בשואה ובהם:** אלכסנדר שנדר, שושנה רוזה, רפאל פריץ, וציעיליה צילה לבית משפחת ציטרון ח"ד. אברהם ולאח ציטרון ז"ל.

למעוניינים להשתתף בהוצאת עלון זה נא לפנות לדוד: 037788483

אין לעיין בעלון זה בשעת התפילה